

1) За суб'єктом здійснення: 1) Верховна Рада України; 2) Президент України; 3) Уповноважений Верховної Ради з прав людини; 4) Конституційний Суд України; 5) суди загальної юрисдикції; 6) Генеральний прокурор України;

2) За часом виникнення – попередній, поточний, наступний;

3) За змістом – нагляд, аналіз, ревізія, інспектування, перевірка, службове розслідування;

4) За спрямованістю (сферою) державного контролю – зовнішній (здійснюється уповноваженими державними органами, відмінними від прокуратури) та внутрішній (здійснюється Генеральним прокурором України та вище стоячими прокурорами в централізованій системі органів прокуратури).

Список використаних джерел:

1. Словник української мови, Т. 10 за ред. Л.К. Артем'єва, М.М. Друченка, В.Є.Дудко, І.І. Маркевич, Л.П. Марченко, Н.С. Редичук, Л.В. Туник, Н.І. Шарапова. – К., 1979. - 659 с.
2. Скакун О. Ф., Овчаренко И. Н. Юридическая деонтология. Х.: Основа, 1999. –304 с.
3. Шульга А. М. Теория государства и права. Пособие для подготовки к государственному (выпускному) экзамену. Харьков. - 2000.-132 с.
4. Адміністративне право України за ред. О.М. Бандурки. – Х., 2004. – 480 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. - К : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
6. Музичук О.М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: адміністративно-правові засади організації та функціонування: дис...д.ю.н.: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Музичук Олександр Михайлович. – Х., 2010. – 481 с.
7. Андрійко О. Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади: Дис ...д-ра юрид. наук. – К., 1999. – 390 с.
8. Гаращук В. М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Гаращук Володимир Миколайович. – Х., 2003. – 412 с.
9. Пахомов В. В. Організаційно-правові засади здійснення державного контролю за правозастосовчою діяльністю податкових органів: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Пахомов Володимир Васильович ; Харківськ. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2007. – 187 с.
10. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – Луцьк : Вежа, 2000. – 558 с.
11. Денисюк С. Ф. Громадський контроль як гарантія законності у адміністративній діяльності правоохоронних органів в Україні / С. Ф. Денисюк. – Х. : ТД «Золота миля», 2010. – 368 с.
12. Остапович Г. М. Державний контроль на ринку цінних паперів України: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Остапович Ганна Михайлівна ; Київськ. нац. торговельно-економічний ун-т. – К., 2006. – 205 с..
13. Цивільний контроль за діяльністю міліції: організаційно-правові питання : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. М. І. Іншина, О. М. Музичука, Р. С. Веприцького. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2007. – 206 с.

Новасардова І.В.,

помічник судді Господарського суду

Запорізької області кандидат юридичних наук

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Стаття присвячена профілактики адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. У статті розкриваються складові профілактики, визначається понятійний апарат у цій сфері, надаються відповідні пропозиції.

Ключові слова профілактика, адміністративне правопорушення, склад, адміністративний делікт, органи державної влади.

Статья посвящена профилактике административных правонарушений в сфере обеспечения безопасности дорожного движения. В статье раскрываются составляющие профилактики, определяется понятийный аппарат в этой сфере, предоставляются соответствующие предложения.

Ключевые слова профилактика, административное правонарушение, склад, административный деликт, органы государственной власти.

The article is devoted to the prevention of administrative violations in the field of road safety. The article describes the components of prevention is determined by the conceptual apparatus in this area are provided by appropriate proposals.

Key words. prevention, administrative offense, warehouse, administrative tort, public authorities.

Актуальність проблематики. Стан правопорядку на автошляхах України впливає на її соціально-економічний розвиток. Забезпечення безпеки дорожнього руху здійснюється шляхом виявлення винних у вчиненні протиправних дій осіб та притягнення їх до передбаченої законом відповідальності, а також запровадження форм і методів профілактики правопорушень з метою усунення причин та запобігання виникненню умов, що сприяють їх вчиненню.

Питанням забезпечення безпеки дорожнього руху, а разом з тим і діяльності органів державної влади у транспортній сфері приділяє увагу багато учених-юристів та правознавців-практиків, фахівців інших галузей науки України. Різним аспектам запобігання адміністративним правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху присвячені праці О.В. Артеменко, А.В. Гаркуша, Т.О. Гуржій, С.М. Гусаров, О.Л. Міленін, С.В. Петков, Ю.В. Пірожков, А.М. Подоляка, В.Й. Развадовський, О.Ю. Салманова, М.М. Стоцька, Я.І. Хом'як, А.Є. Шевченко та ін.

Метою статті є визначення ключових елементів профілактичної діяльності у сфері безпеки дорожнього руху.

Основним напрямком боротьби з правопорушеннями є їх профілактика. „Хороший законодавець не стільки турбується про покарання за правопорушення, скільки про попередження правопорушень” [9, с. 231]. Профілактичні заходи мають значний потенціал у боротьбі з деліктністю, оскільки вони пов'язані з такими заходами з боку держави та суспільства, які здатні не тільки виявити правопорушення, а й встановити та усунути причини і умови, що їм сприяють, утримати особу від їх вчинення. Розуміння важливого значення профілактики правопорушень знаходить свій прояв на вищому державному рівні.

Термін „профілактика” походить від грецького слова, що дослівно перекладається як „запобіжний”, і застосовується переважно в медицині [16, с. 556].

У юридичній літературі однозначності поглядів щодо поняття профілактики немає. Однак більшість вчених як у галузі кримінології, так і адміністративного права вказують при конструюванні цього поняття на певну діяльність, що передбачає проведення заходів, які мають своїм завданням недопущення, нейтралізацію чи ліквідацію причин та умов, що породжують або сприяють правопорушенням [1, с. 398; 2, с. 26; 5, с. 37; 8, с. 575].

Слід також зазначити, що профілактику правопорушень необхідно проводити не лише тоді, коли адміністративний проступок уже вчинено, але й при правомірній поведінці. У цьому випадку профілактика полягає у створенні максимально сприятливих умов для реалізації правомірних дій, підтримці й забезпеченні гарантій суспільно корисливих вчинків.

Поряд з цим, для профілактики адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху характерні певні особливості. По-перше, це зумовлене тим, що профілактика адміністративних правопорушень відокремлена в окремий вид профілактики [6, с. 15]. На самостійність адміністративної деліктності в

системі правопорушень звертає увагу Є.В. Додін, використовуючи при цьому такі ознаки, як загальність об'єкта вчинюваних адміністративних проступків і характер суспільної небезпеки цих проступків. При цьому, на його думку, „не зважаючи на універсалізм адміністративно-правової санкції, що дозволяє передавати під її охорону найрізноманітніші об'єкти, її основне призначення полягає в охороні тих відносин, які складаються у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності держави” [4, с. 49-51].

По-друге, профілактична діяльність спрямована на конкретну групу осіб, а саме – учасників дорожнього руху (водій, пішохід, пасажир тощо). Це породжує певну специфіку, що стосується суб'єктів профілактики, конкретних заходів попередження, правової регламентації щодо запобігання деліктності, усунення причин і умов, що її породжують.

Таким чином, використовуючи загальновизнані теоретичні підходи, слід визнати профілактику адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху як діяльність держави загалом, її правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування у сфері державного управління з метою проведення загальних і спеціальних заходів, які мають своїм завданням недопущення, нейтралізацію чи ліквідацію причин та умов, що породжують адміністративні правопорушення в даній сфері або сприяють їм.

Як і будь-яка інша діяльність, профілактика адміністративних правопорушень має свої певні цілі: усунення або взагалі нейтралізація причин адміністративних проступків та умов, що їм сприяють; обмеження дії негативних соціальних явищ та процесів, котрі не лежать у сфері адміністративної деліктності, але взаємопов'язані з нею; нейтралізація негативного впливу мікросередовища особи (сім'ї, школи, вузу, друзів, співробітників і т.д.), які формують антисоціальну установку особи та впливають на мотивацію її поведінки; вплив на особу, котра за своїми морально психологічними якостями здатна вчинити адміністративний проступок чи продовжувати протиправну діяльність [3, с. 121-122].

Систему профілактики адміністративних правопорушень складають: об'єкти профілактики; її основні рівні, форми та заходи (у наукових дослідженнях таку діяльність розглядають як зміст профілактики); суб'єкти, які реалізують зміст профілактики [10, с. 33-34]. До об'єктів профілактичного впливу відносять різноманітні процеси та явища, що детермінують вчинення адміністративних правопорушень. Це, передусім, соціальні, економічні, політичні, психологічні та інші фактори, що обумовлюють стан та динаміку адміністративної деліктності. Ступінь зв'язку цих факторів із адміністративною деліктністю неоднакова, і кожен з них потребує профілактичного впливу, хоч і різної інтенсивності. По-друге, об'єктами слід вважати діяльність людей, яка або прямо порушує норми адміністративного закону або порушує норми моралі та правила соціальної взаємодії, при цьому виявляє тенденцію до переростання в адміністративно-карне діяння. Така діяльність може мати різноманітну спрямованість – господарську, управлінську, технологічну та ін. І по-третє, об'єктами профілактичного впливу є особистість правопорушника як процес формування його деліктно значимих властивостей.

Змістом профілактики адміністративних правопорушень є профілактичні заходи. До заходів профілактики адміністративних правопорушень відносять такі самостійні блоки: загальні заходи щодо соціального попередження адміністративної деліктності; спеціальні заходи щодо соціального попередження адміністративної деліктності;

організаційні та правові заходи щодо забезпечення соціального попередження адміністративної деліктності.

Суб'єктами профілактики адміністративних правопорушень слід вважати юридичних осіб різного рівня та правового статусу (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації та ін.), фізичних осіб, які цілеспрямовано здійснюють профілактику, мають зовнішні і внутрішні зв'язки, як по "вертикалі", так і по "горизонталі", мають можливість вибору власної поведінки під час проведення профілактики в межах, передбачених чинним законодавством [11, с. 63]. При цьому обов'язковою ознакою суб'єкта профілактики адміністративних правопорушень є профілактична спрямованість усіх чи частини функцій щодо запобігання адміністративних деліктів.

Таким чином, виділяють суб'єкти адміністративної профілактики:

1. загальнодержавного рівня – Президент, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства, відомства, комітети, департаменти;
2. спеціально адміністративного рівня – органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи загальнодержавних координаційних органів, ради профілактики, громадські пункти охорони порядку, міжвідомчі координаційні ради правоохоронних органів та інші;
3. безпосереднього управління окремими напрямками і ділянками профілактичної діяльності – державні органи, що виконують правоохоронні функції (органи внутрішніх справ, прокуратура, суди, органи юстиції, податкова міліція та ін.).

Найбільш цікавою для нашого дослідження є третя група, а саме органи внутрішніх справ до якого входить Департамент Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України. Адже, головним органом на який покладається забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні є Державна автомобільна інспекція.

Згідно пп. 7 п. 4 Положення про Державтоінспекцію МВС України [14], Державтоінспекція здійснює профілактику правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та серед його учасників, вносить до центральних і місцевих органів виконавчої влади та організацій подання про необхідність усунення причин і умов, що сприяють вчиненню таких правопорушень.

Для усунення або взагалі нейтралізація причин адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху необхідно на належному рівні організувати роботу Державтоінспекції МВС України щодо здійснення реєстрації, перереєстрації і обліку транспортних засобів, проведення їх технічного огляду, допуск громадян до керування транспортними засобами (прийняття іспитів і видача посвідчень водія, направлення їх на медичне обстеження), а також виконання контрольно-наглядових функцій щодо дотримання вимог загальнообов'язкових правил, які діють у сфері дорожнього руху.

Державна реєстрація транспортних засобів здійснюється органами Державтоінспекції МВС України з метою контролю за відповідністю конструкцій і технічного стану транспортних засобів діючим в Україні стандартам, правилам і нормативам, дотримання вимог законодавства, що визначає порядок сплати податків, внесення інших обов'язкових платежів, використання транспортних засобів в умовах воєнного і надзвичайного стану, а також для забезпечення обліку і попередження протиправних дій окремих осіб щодо транспортних засобів. Не підлягають реєстрації

транспортні засоби у випадку встановлення фіктивності чи підробки документів, які засвідчують особу власника, підтверджують правомірність придбання транспортного засобу або права на користування чи розпорядження ним. Не реєструються також транспортні засоби зі знищеними, фальсифікованими чи підробленими ідентифікаційними номерами їх вузлів і агрегатів.

Однією з особливостей профілактики адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху є роз'яснювально-профілактична діяльність міліції серед населення щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, яка здійснюється відповідно до Закону України „Про міліцію” [13]. Так, О.Ю. Салмонова зазначає, що пріоритетними напрямками розвитку і удосконалення роз'яснювально-профілактичної діяльності мають стати [15, с. 55-57]: організація системи правового диференційованого інформування різних соціальних і вікових груп населення про чинне законодавство, рішення органів влади щодо діяльності Державтоінспекції і, в цілому, щодо забезпечення безпеки дорожнього руху; підвищення ефективності профілактики дитячого дорожньо-транспортного травматизму (підготовка методичних посібників і рекомендацій для дитячих закладів і шкіл, реалізація планового механізму здійснення профілактичних заходів у дитячих дошкільних закладах, школах, ліцеях тощо); проведення загальнодержавних і регіональних оглядів безпеки дорожнього руху, які можуть бути приурочені до певних загальнодержавних свят; регулярне вивчення із залученням спеціалізованих організацій громадської думки, розробка на основі цього вивчення управлінських рішень щодо удосконалення діяльності ДАІ; створення спеціальної телепрограми на національному телебаченні для популяризації діяльності ДАІ, обговорення найбільш гострих і актуальних проблем розвитку суспільних відносин у сфері безпеки дорожнього руху; систематичне проведення регіональних і загальнодержавних конкурсів телепрограм і публікацій у пресі, а також тематичної друкованої продукції на краще висвітлення проблем у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; активізація впровадження нових форм пропаганди безпеки дорожнього руху шляхом використання реклами на міському пасажирському транспорті, вулицях і шляхах, телебаченні; формування постійного активу представників засобів масової інформації, творчих колективів і організацій, що об'єдналися на основі спільності інтересів для поліпшення діяльності ДАІ, удосконалення умов і безпеки руху.

Проте зараз роз'яснювально-профілактична робота міліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху має ряд недоліків, про що свідчить сучасний стан аварійності на автошляхах України. Чимало керівників УДАІ УМВС в областях продовжує приділяти другорядну роль службі організації профілактики аварійності серед населення і взаємодії із засобами масової інформації. Питання організації роз'яснювальної роботи на місцях безпосередньо не вивчаються, керівники районної ланки ДАІ персональної відповідальності за цю ділянку роботи не несуть. В ході реорганізації обласних апаратів ДАІ має місце помилкова практика скорочення штатної чисельності, в першу чергу, за рахунок саме цієї важливої служби. Матеріально-технічне оснащення відділів (відділень) з організації профілактичної роботи серед населення є не в повному обсязі. У запущеному стані перебуває організація наочної агітації в місцях масового скупчення людей (на вокзалах, в аеропортах, стадіонах та ін.). Не на належному рівні здійснюється профілактика дитячого дорожньо-транспортного травматизму.

Також необхідно зазначити, що нинішній стан мережі автомобільних доріг в Україні не відповідає європейським стандартам та вкрай незадовільний. Зі 170 тисяч кілометрів 52 відсотки доріг державного значення не відповідають стандартам за рівністю покриття і 33 відсотки – за його міцністю. Для утримання доріг у задовільному стані щорічно Державній службі автомобільних доріг України (Укравтодору) не вистачає коштів.

З цього випливає, що причинами високої аварійності на автошляхах також є неналежний стан доріг, автодорожнього устаткування, відсутність розмітки проїзної частини, знаків на небезпечних ділянках доріг, застарілі світлофори тощо. Тому необхідно проводити ефективніше в цьому напрямку. Так, Державтоінспекція МВС України вносить до Державної служби автомобільних доріг України (Укравтодору) подання про необхідність усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Таким чином, можна констатувати, що профілактика адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху це діяльність держави загалом, її правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування у сфері державного управління з метою проведення загальних і спеціальних заходів, які мають своїм завданням недопущення, нейтралізацію чи ліквідацію причин та умов, що породжують адміністративні правопорушення в даній сфері або сприяють їм.

Профілактика адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху покликана сприяти вихованню громадян у дусі неухильного дотримання законів, позитивно позначитися на стані безпеки дорожнього руху і, в остаточному підсумку, має привести до зниження кількості дорожньо-транспортних пригод та зменшення їх небезпечних наслідків.

Література

1. Аванесов Г.А. Криминология и социальная профилактика. \ Г.А. Аванесов – М.: Академия МВД СССР, 1980. – 528 с.
2. Блувштейн Ю.Д. Профилактика пре ступлений / Ю.Д. Блувштейн, М.И. Зырин, В.В. Романов: [учеб. пособие]. — Мн.: Изд-во „Университетское”, 1986. — 287 с.
3. Вербицька В.В. Проблемні аспекти профілактики адміністративних правопорушень в ОВС. / В.В. Вербицька // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2005. – № 1 (30). – С.119-125.
4. Додин Е.В. Понятие и причины административной деликтности / Е.В. Додин // Проблемы административного права и совершенствования административной деятельности органов внутренних дел: Сборник научных трудов. – К.: КВШ МВД СССР, 1981. – С. 44-54.
5. Додин Е.В. Процессуальные формы профилактики административных проступков / Е.В. Додин // Проблемы социалистической законности: Респ. межвед. науч. сб. – Харьков: “Вища школа”, 1982. – С. 36-41.
6. Игошев К.Е. Введение в курс профилактики преступлений / К.Е. Игошев, В.С. Устинов: [учебное пособие]. – Горький: Горьковская высшая школа МВД СССР, 1977. – 94 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122 (із змінами).
8. Михайленко П.П. Кримінальне право, кримінальний процес та криминологія України (статті, доповіді, рецензії). / П.П. Михайленко – К.: Генеза, 1999. – 944 с.
9. Монтескье Ш. О духе законов. Избранные произведения. / Ш. Монтескье - М., 1955. – 457 с.
10. Назар Ю.С. Взаємодія територіальних органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Назар Юрій Степанович. – Львів, 2006. – 210 с.
11. Остапенко О.І. Профілактика адміністративних правопорушень (адміністративно-правовий аспект) / О.І. Остапенко. – Львів, 2001. – 155 с.

12. Про затвердження Правил проведення державного технічного огляду автомобілів, автобусів, мототранспорту та причепів : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 р. № 141. — К. CD-вид-во "Інфодиск", 2008. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см.
13. Про міліцію : Закон України від 20.12.1990 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 4. — Ст. 20 (із змінами).
14. Про Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 р. № 341. — К. CD-вид-во "Інфодиск", 2008. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см.
15. Салмонова О.Ю. Адміністративно-правові засоби забезпечення міліцією безпеки дорожнього руху: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Салманова Олена Юрійвна. — Харків, 2002. — 232 с.
16. Словник іншомовних слів / За ред. О.С.Мельничука. — К.: Головна редакція української радянської енциклопедії АН УРСР, 1975. — 776 с.

УДК 351.74 (477)

Окопник О. М.,

завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та господарського права
ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного
та муніципального управління
Класичного приватного університету»,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВТІЛЕННЯ ЙОГО У

РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ (МІЛІЦІЇ) УКРАЇНИ

У статті проаналізовано особливості сучасних змін у діяльності поліції зарубіжних країн у напрямку поліцейської освіти та відношення до влади, а також втілення їх у реформування правоохоронних органів (міліції) України.

Ключові слова: поліція, міліція, правоохоронні органи, Міністерство внутрішніх справ.

В статье проанализированы особенности современных изменений в деятельности полиции зарубежных стран в направлении полицейского образования и отношения к власти, а также воплощение их в реформирование правоохранительных органов (милиции) Украины

Ключевые слова: полиция, милиция, правоохранительные органы, Министерство внутренних дел

The paper analyzes the features of modern changes in the activities of foreign police forces in the direction of police education and the relationship to power, and their embodiment in the reform of the law enforcement agencies (police) Ukraine

Key words: the police, law enforcement agencies, the Ministry of Internal Affairs

Актуальність проблематики. Створення незалежної України стало результатом втілення багатовікових традицій державотворення українського народу. Але її подальша розбудова пов'язана з розв'язанням складних політичних, економічних, соціальних і правових проблем. Однією з них є реорганізація державної влади, вдосконалення системи і структури органів, які її представляють. Органи внутрішніх справ України, що є частиною державної виконавчої влади, на сьогодні за своєю організацією та діяльністю не повною мірою відповідають вимогам соціально-політичної, економічної та криміногенної ситуації в країні. В умовах проведення в Україні адміністративної реформи особливої актуальності набуває питання підвищення ефективності регулювання статусу органів виконавчої влади. Законодавство про органи виконавчої влади в науковій літературі розглядається як «статутний блок» адміністративного законодавства [5, С. 3-6]. Процес його розвитку і реформування має базуватися на необхідності підвищення рівня обґрунтованості сучасного стану, а також подальшої раціоналізації структурної перебудови як усієї системи органів виконавчої влади, так і кожного з них [3, С. 8]. Зокрема, йдеться про підвищення ефективності